

**Вінницький окружний
адміністративний суд**
21001, м. Вінниця, вул.
Брацлавська, 14

Позивач

Порошенко Петро Олексійович
адреса вул. Лесі України, 2, с.
Городківка, Тульчинський район,
Вінницька область, 24615
РНОКПП 2401005438

Представник позивача

Кунянський Станіслав
Михайлович
ел. пошта kuniansky@golovan.ua
тел. 380507041020
адреса вул. Бульварно-
Кудрявська, 33б, м. Київ, 01054
РНОКПП 3289300430

Відповідач

6 Волинський прикордонний загін
Державної прикордонної служби
України (військова частина 9971)
адреса вул. Стрілецька, 6, м.
Луцьк, 43021
ЄДРПОУ 14321661

**Позовна заява про оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів охорони
державного кордону**

Текст позовної заяви з оригінальним форматуванням міститься у додатках

ПОЗОВНА ЗАЯВА

про визнання протиправними і скасування рішення

1. Суть спору

16.01.2025 начальник відділення інспекторів прикордонної служби (тип А) відділу прикордонної служби «Амбуків» лейтенант Ірина Блюм ухвалила рішення № 113 про

відмову в перетинанні державного кордону на виїзд з України Президенту України (2014?2019), народному депутату України Петру Порошенку («оскаржуване рішення», фотокопія додається, оригінал знаходиться у відповідача).

У якості причин відмови було зазначено те, що «громадянин України Порошенко Петро тимчасово обмежений у праві виїзду з України, на підставі Закону України "Про правовий режим воєнного стану", Указу Президента України № 64/2022 "Про введення воєнного стану в Україні". Закону України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні від 24.02.2022 року", а також ПКМУ № 57 (зі змінами) з відсутністю підстав на право перетинання державного кордону, так як не зміг надати на паспортний контроль документи, що підтверджують підставу для виїзду за кордон».

Оскаржуване рішення є невмотивованим та таким, що порушує конституційні права і свободи Петра Порошенка як народного депутата України.

2. Обґрунтування позовних вимог

2.1. Оскаржуване рішення не відповідає критеріям обґрунтованості, вмотивованості, чіткості та зрозумілості акта індивідуальної дії

Оскаржуване рішення ухвалене з посиланням на ст. 14 Закону України «Про прикордонний контроль», якою встановлено лише дві підстави для відмови у перетинанні державного кордону громадянам України:

- Відсутність документів для в'їзду до держави прямування або транзиту
- Наявність однієї з підстав для тимчасового обмеження його у праві виїзду за кордон, визначених статтею 6 Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України».

Інших підстав зазначений Закон та, наскільки нам відомо, будь-який інший закон — не містить.

Однак, в оскаржуваному рішенні не зазначено які саме документи для в'їзду до держави прямування були відсутні у позивача. Також в оскаржуваному рішенні не зазначено конкретної підстави тимчасового обмеження Петра Порошенка у праві виїзду за кордон, визначеної ст. 6 Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України».

Верховний Суд у постанові від 12.11.2024 у справі № 380/11916/22 сформував такі правові висновки щодо застосування норм Закону України «Про прикордонний контроль» у справах про оскарження рішення прикордонного органу про відмову у виїзді з України:

28. Верховний Суд зауважує, що рішення про відмову в перетинанні державного кордону України є актом індивідуальної дії, головною рисою якого є його конкретність (гранична чіткість), а саме: чітке формулювання конкретних юридичних волевиявлень суб'єктом адміністративного права, який видає такий акт; розв'язання за їх допомогою конкретних, а саме індивідуальних, справ або питань, що виникають у сфері державного управління; чітка визначеність адресата, конкретної особи або осіб; виникнення конкретних адміністративно-правових відносин, обумовлених цими актами; чітка відповідність такого акта нормам чинного законодавства.

29. Також загальними вимогами, які висуваються до актів індивідуальної дії, як

актів правозастосування, є їх обґрунтованість та вмотивованість, тобто наведення суб'єктом владних повноважень конкретних підстав його прийняття (фактичних і юридичних), а також переконливих і зрозумілих мотивів його прийняття.

30. Сталою є позиція Верховного Суду, що вмотивоване рішення демонструє особі, що вона була почута, дає стороні можливість апелювати проти нього. Лише за умови винесення обґрунтованого рішення може забезпечуватися належний публічний та, зокрема, судовий контроль за адміністративними актами суб'єкта владних повноважень. І навпаки, ненаведення мотивів прийнятих рішень «суб'єктивізує» акт державного органу і не дає змоги суду встановити дійсні підстави та причини, з яких цей орган дійшов саме таких висновків, надати їм правову оцінку, та встановити законність, обґрунтованість, пропорційність рішення (постанови Верховного Суду від 18.09.2019 у справі № 826/6528/18, від 10.04.2020 у справі № 819/330/18, від 10.01.2020 у справі № 2040/6763/18).

31. Повертаючись до обставин у цій справі, в оскарженому рішенні про відмову позивачу в перетинанні державного кордону відповідач лише покликався на Закон України про правовий режим воєнного стану, указ Президента України про введення воєнного стану в Україні та закон, яким затверджено зазначений указ, проте не зазначив конкретну норму законодавства, на підставі якої позивачу було обмежено виїзд з України.

32. Також спірне рішення не визначає, які документи позивач повинен був надати і не надав на паспортний контроль для дотримання умови, за якої реалізується наявне в позивача право виїзду за кордон, у зв'язку з чим було відмовлено в перетинанні державного кордону.

33. До того ж використане відповідачем формулювання «відсутність підстав на право перетинання державного кордону» спотворює суть цього права, оскільки приписи статті 14 Закону № 1710-VI відмову у пропуску через державний кордон при виїзді з України пов'язують з наявністю однієї з підстав для тимчасового обмеження громадянина України у праві виїзду за кордон, а не з необхідністю набуття такого права перед виїздом.

(...)

35. З огляду на вказане Верховний Суд погоджується з висновками судів попередніх інстанцій про те, що рішення посадової особи військової частини НОМЕР_1 від 18.08.2022 не відповідає критеріям обґрунтованості, вмотивованості, чіткості та зрозумілості акта індивідуальної дії та породжує його неоднозначне трактування, що протиправно втручається на можливість реалізації конституційного права позивача вільно залишати територію України.

Тобто, за правовим висновком Верховного Суду, відсутність належного обґрунтування у рішенні органу прикордонного контролю свідчить про його невмотивованість та є самостійною підставою для визнання відповідного рішення протиправним.

Також, за висновком Верховного Суду, наявність права на виїзд за кордон презюмується, а відмова у такому перетині має бути обумовлена передбаченими законом підставами для тимчасового обмеження громадянина України у праві виїзду за кордон, а не з необхідністю набуття такого права перед виїздом.

Натомість в оскарженому рішенні про відмову Петру Порошенку в перетинанні державного кордону, за аналогією із згаданою справою, що її розглянув Верховний

Суд, відповідач лише покликався на Закон України «Про правовий режим воєнного стану», Указ Президента України про введення воєнного стану в Україні, закон, яким затверджено зазначений указ, та Постанову КМУ № 57, проте не зазначив конкретної норми законодавства, на підставі якої позивачу було обмежено виїзд з України. Зазначення в якості підстав самих лише назв нормативних актів, без посилань на конкретні норми цих актів, не може вважатися належним обґрунтуванням.

Також спірне рішення не визначає, які документи позивач повинен був надати і не надав на паспортний контроль для дотримання умови, за якої реалізується наявне в позивача право виїзду за кордон, у зв'язку з чим було відмовлено в перетинанні державного кордону.

Також, як випливає з правового висновку Верховного Суду, норми закону пов'язують неможливість виїзду з України із наявністю однієї з підстав для тимчасового обмеження громадянина України у праві виїзду за кордон, а не з необхідністю набуття такого права перед виїздом, наприклад, шляхом отримання рішення про службове відрядження. Це також підтверджує протиправність оскарженого рішення відповідача як такого, що спотворює суть права на перетинання державного кордону.

Згадані висновки ВС підлягають застосуванню під час розгляду цього позову як такі, що містяться висновки про загальні вимоги, які висуваються до вмотивованості взагалі будь-яких актів індивідуальної дії як актів правозастосування.

Також є очевидним, що у цій справі, так само як і у справі № 380/11916/22, йдеться про оскарження рішення органу прикордонного контролю про відмову в перетинанні державного кордону. В оскарженому рішенні про відмову Петру Порошенку в перетинанні державного кордону, за аналогією із згаданою справою, що її розглянув ВС, відповідач не зазначив конкретної норми законодавства, на підставі якої позивачу було обмежено виїзд з України.

Тобто висновки ВС у справі № 380/11916/22 сформульовані узагальнено і мають застосовуватися до будь-яких правовідносин, у яких було застосовано ст. 14 Закону України «Про прикордонний контроль». У цьому сенсі підстави відмови у виїзді за кордон не мають значення, оскільки у цій справі, як і у справі № 380/11916/22, орган прикордонного контролю ухвалив невмотивоване рішення і спотворив суть права на перетинання кордону шляхом застосування конструкції «відсутність підстав на право перетинання державного кордону», що є самостійною підставою для визнання такого рішення протиправним.

Ба більше, в оскаржуваному рішенні міститься посилання на Закон України «Про правовий режим воєнного стану», однак, норми цього Закону, так само як і положення Указу Президента про введення воєнного стану в Україні безпосередньо не встановлюють жодних обмежень прав громадян.

Так, відповідно до п. 5 ч. 1 ст. 6 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», в указі Президента України про введення воєнного стану зазначається, зокрема, вичерпний перелік конституційних прав і свобод людини і громадянина, які тимчасово обмежуються у зв'язку з введенням воєнного стану із зазначенням строку дії цих обмежень.

Однак, відповідно до п. 3 Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30 – 34,

Відтак в цій частині норми зазначеного Указу за дією в часі направлені у майбутнє, без створення реальних правових наслідків в момент прийняття. Безпосередньо ж заходи правового режиму воєнного стану запроваджуються виключно рішенням військового командування, посилення на яке в оскаржуваному рішенні відсутнє.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», відповідні заходи запроваджуються військовим командуванням разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) — самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування.

Однак, як ми вже зазначали, в оскаржуваному рішенні не наведено посилань на жодні рішення військового командування, якими обмежено свободу пересування громадян на виїзд з України на підставі п. 6 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

Ба більше, норма п. 6 ч. 1 ст. 8 згаданого Закону дозволяє встановлювати відповідні обмеження лише у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

А саме йдеться про Порядок встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан.

Відповідно до п. 5 цього Порядку, особливий режим встановлюється шляхом видання наказу військовим командуванням разом з військовою адміністрацією (у разі її утворення), яким призначається комендант, а також визначаються, серед іншого, територіальні межі, де встановлюється особливий режим, та місця розміщення блокпостів.

Проте, відповідно до п. 3 вказаного порядку, блокпост не може розміщуватися на державному кордоні:

блокпост — посилений контрольно-пропускний пункт, який за рішенням військового командування тимчасово встановлюється на вході/виході (в'їзді/виїзді) на територію/з території, де введено воєнний стан і встановлено особливий режим (за винятком державного кордону) [...] .

Відповідно до п. 8 цього Порядку,

перетинання державного кордону в пунктах пропуску через державний кордон та пунктах контролю на території, де введено воєнний стан, здійснюється з урахуванням обмежень, встановлених законодавством.

Однак, норми самого Порядку жодних таких обмежень не запроваджують.

Отже, вказаний Порядок взагалі не регулює відносин з пропуску через державний кордон, адже встановлює особливий режим, який зводиться до функціонування блокпостів за винятком державного кордону.

Це означає, що на сьогодні не існує визначеного Кабінетом Міністрів України порядку обмеження військовим командуванням свободи пересування громадян за межі України, передбаченого п. 6 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим

воєнного стану».

Водночас спеціальним нормативно-правовим актом, який регулює порядок здійснення права громадян України на виїзд з України і в'їзд в Україну, є Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України», посилаючись на який в оскаржуваному рішенні відсутнє.

Відповідно до ч. 1 ст. 1 цього Закону, громадянин України має право виїхати з України, крім випадків, передбачених цим Законом.

Згідно з ч. 1 ст. 3 цього ж Закону перетинання громадянами України державного кордону України здійснюється в пунктах пропуску через державний кордон України після пред'явлення одного з документів, зазначених у статті 2 цього Закону.

Відтак лише Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» може містити випадки обмеження права громадянина на виїзд з України та перелік документів для перетинання державного кордону. Але норми цього Закону не містять обмежень, пов'язаних із введенням воєнного стану.

Зауважимо, що самі по собі Правила перетинання державного кордону громадянами України не можуть встановлювати обмежень на свободу пересування громадян під час воєнного стану, адже вони не є законом і не є рішенням військового командування.

Проте, норма абз. 4 п. 2 вказаних Правил встановлює, що у випадках, визначених законодавством, для перетинання державного кордону громадяни крім паспортних документів повинні мати також підтверджуючі документи. Однак, ця норма прямо суперечить статтям 2, 3 Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України». А отже, на підставі ч. 3 ст. 7 КАС, суд має застосовувати норми вказаного Закону, як правового акту, що має вищу юридичну силу.

Але найбільш важливим є те, що відповідно до п. 18 ч. 1 ст. 92 Конституції України, виключно законами України визначається, зокрема, правовий режим державного кордону.

За визначенням ст. 8 Закону України «Про державний кордон України», режим державного кордону України — це, зокрема, порядок перетинання державного кордону України.

Отже, за вимогами Конституції, порядок перетинання державного кордону України може визначатися виключно законами України, а не підзаконними актами. Отже, норми постанови КМУ № 57, на яку міститься посилаючись в оскарженому рішенні, не можуть підміняти собою, звужувати чи розширювати питання нормативного регулювання правового режиму державного кордону.

Таким чином, оскаржуване рішення є невмотивованим та таким, що спотворює суть права вільно залишати територію України.

2.2. Статус позивача як народного депутата виключає обмеження його прав і свобод навіть в умовах воєнного стану

Ми стверджуємо, що та обставина, що Петро Порошенко має статус народного депутата України, є загальновідомою. Посадова особа, яка безпосередньо ухвалювала оскаржуване рішення, безумовно, знала, що Петро Порошенко є народним

депутатом.

Закон України «Про статус народного депутата України», відповідно до його преамбули, встановлює статус (права, обов'язки і відповідальність) народного депутата України у Верховній Раді України та за її межами, встановлює правові і соціальні гарантії здійснення народним депутатом України своїх депутатських повноважень.

Відповідно до ч. 2 ст. 26 вказаного Закону, повноваження народного депутата та його конституційні права і свободи не можуть бути обмежені в умовах воєнного чи надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях.

Тобто у нормі ч. 2 ст. 26 Закону України «Про статус народного депутата України» йдеться одночасно про:

повноваження народного депутата, та

конституційні права та свободи народного депутата, які не можуть бути обмежені в умовах воєнного чи надзвичайного стану.

Відтак норма Закону України «Про статус народного депутата України» забороняє в умовах воєнного стану обмежувати не лише повноваження народного депутата, але й його конституційні права і свободи як людини і громадянина. Ця заборона є абсолютною.

Не існує такої окремої правової категорії як «конституційні права і свободи народного депутата». А тому є очевидним, що норма ч. 2 ст. 26 Закону України «Про статус народного депутата України» стосується саме заборони на обмеження прав і свобод людини і громадянина, перелічених у Розділі II Конституції України, відносно особи, що має статус народного депутата України.

Про це свідчить навіть вжиття самої конструкції «права і свободи», оскільки ця конструкція вживається саме у розділі II Конституції України і не зустрічається щодо народних депутатів у статтях 86, 93 Конституції та розділах II - III Закону України «Про статус народного депутата України». Це виключає асоціювання конструкції «конституційні права та свободи народного депутата» лише з його посадовими повноваженнями, а містить пряму вказівку на назву Розділу II Конституції України.

Встановлена законом пряма заборона на обмеження конституційних прав і свобод народного депутата в умовах воєнного стану, як випливає з назв ст. 26 та Розділу IV Закону України «Про статус народного депутата України», є складовою частиною механізму непорушності повноважень народного депутата України та однією з основних гарантій його діяльності.

Отже відповідач протиправно не врахував норму ч. 2 ст. 26 Закону України «Про статус народного депутата України», яка прямо забороняє обмежувати, серед іншого, конституційні права народного депутата (зокрема, право вільно залишати територію України) навіть в умовах воєнного стану.

Незважаючи на те, що п. 214 Правил перетинання державного кордону громадянами України встановлює, що, серед інших, народні депутати можуть виїжджати за межі України лише за наявності рішення про службове відрядження, цей пункт прямо суперечить ч. 2 ст. 26 Закону України «Про статус народного депутата України», а відтак, відповідно до ч. 3 ст. 7 КАС, застосуванню не підлягає.

Також цей пункт суперечить п. 18 ч. 1 ст. 92 Конституції України, ст. 8 Закону України «Про державний кордон України», статтям 2, 3 Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» та п. 6 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», обґрунтування чого наведено у розділі 2.1 цього позову.

3. Процесуальні питання

3.1. Підсудність

Позов подано за місцем реєстрації позивача, на підставі ч. 1 ст. 25 КАС. Копія відповідного витягу з реєстру територіальної громади додається, оригінал знаходиться у позивача.

3.2. Щодо розгляду справи в порядку загального позовного провадження

Позивач заперечує проти розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження.

Вважаємо, що у цій справі наявні 4 з 7 критеріїв, встановлених ч. 3 ст. 257 КАС, які просимо врахувати. А саме:

1. **Значення справи для сторін.** Справа має важливе значення для позивача, оскільки вона пов'язана з виконанням його повноважень як народного депутата. Свавільна відмова Петру Порошенку у виїзді за кордон шкодить міжнародному іміджу України та перешкоджає зусиллям позивача до укріплення позицій України на міжнародній арені.
2. **Обсяг та характер доказів у справі.** Попри незначну кількість доказів у справі, їх характер передбачає важливість дослідження відповідних документів у судовому засіданні, з можливістю для сторін ставити питання одна одній.
3. **Чи становить розгляд справи значний суспільний інтерес.** Вважаємо, що це є очевидним і таким, що не потребує окремого обґрунтування. Петро Порошенко є п'ятим Президентом України і народним депутатом, а факт його непропуску через кордон 16.01.2025 широко висвітлювався в українських медіа.
4. **Думка сторін щодо необхідності розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження.** Як було зазначено вище, сторона Петра Порошенка заперечує проти розгляду справи у спрощеному провадженні.

Отже, вважаємо, що у цій справі відсутні об'єктивні підстави для її розгляду за правилами спрощеного позовного провадження.

У разі якщо суд, з будь-яких причин, все ж призначить справу до розгляду за правилами спрощеного позовного провадження, цим, на підставі ч. 5 ст. 262 КАС, заявляємо клопотання про розгляд справи в судовому засіданні з повідомленням сторін, з перелічених вище чотирьох підстав.

4. Вимоги

ПРОШУ:

1. Визнати протиправним і скасувати рішення начальника відділення інспекторів прикордонної служби (тип А) відділу прикордонної служби «Амбуків» Ірини

Позивач підтверджує, що:

☒ Позивачем не подано іншого позову (позовів) до цього ж відповідача
(відповідачів) з тим самим предметом та з тих самих підстав

Додатки:

1. Копія ордера на надання правової (правничої допомоги) АІ № 1302566 від 17.01.2025).pdf.
2. Рішення про відмову в перетинанні державного кордону від 16.01.2025 № 113.pdf.
3. Копія витягу з реєстру територіальної громади від 13.12.2023.pdf.
4. Позовна заява з оригінальним форматуванням.pdf.
5. Квитанція про надсилання стороні ВІЙСЬКОВА ЧАСТИНА 9971 14321661.pdf.
6. Квитанція про сплату судового збору.

17.01.2025, **КУНЯНСЬКИЙ СТАНІСЛАВ МИХАЙЛОВИЧ**